

Oriënterend ecologisch onderzoek
Recreatiepark 'Noordwijkse Duinen'
Kappelleboslaan 41 te Noordwijk



Opdrachtgever:

TopPark Noordwijkse Duinen
Kappelleboslaan 41
2204 AJ NOORDWIJK

Datum:

7 oktober 2010

Status:

Definitief

Auteur(s):

M.P.M. Verkade

Colofon

Titel	:	Oriënterend ecologisch onderzoek Recreatiepark 'Noordwijkse Duinen', Kapelleboslaan 41 te Noordwijk
Projectnummer	:	SRA_NO_2010/0105
Status	:	Definitief
Versie	:	1.0
Datum	:	7 oktober 2010
Opdrachtgever	:	TopPark Noordwijkse Duinen Kapelleboslaan 41 2204 AJ NOORDWIJK
Adviesbureau	:	Stichting CoastInfo International Postbus 11014 2301 EA LEIDEN Telefoon: +31 6531 45071 E-mail: info@coastinfo.org Internet: www.coastinfo.org Bankrekening: 47.10.093 BTW nummer: NL 0075.67.662.B.01 KvK Leiden nummer: 41166904
Tekenwerk	:	M.P.M. Verkade
Fotografie	:	M.P.M. Verkade
Auteur(s)	:	M.P.M. Verkade B.Sc. Paraaf : <i>Project manager</i>
Controle en vrijgave	:	ing. M. Mannaart M.Sc. B.Sc. Paraaf : <i>Directeur</i>

Inhoudsopgave

Colofon.....	ii
Samenvatting	v
1. Inleiding	1
1.1 Aanleiding.....	1
1.2 Doelstelling.....	1
1.3 Kwaliteitsborging	1
1.4 Verantwoording	1
1.5 Leeswijzer	2
2. Wettelijke en bestuurlijke kaders natuurbescherming	3
2.1 Wetgeving en kaders algemeen.....	3
2.2 Gebiedsbescherming	3
2.2.1 Natuurbeschermingswet 1998.....	3
2.2.2 Ecologische Hoofdstructuur (EHS).....	3
2.2.3 Structuurvisie.....	3
2.2.4 Soortbescherming	4
2.3 Zorgplicht.....	4
2.4 Rode Lijsten.....	5
3. Voorgenomen ontwikkeling	6
3.1 Huidige situatie	6
3.2 Toekomstige situatie.....	6
3.3 Voorgaand onderzoek	6
3.3.1 Conclusies	6
3.3.2 Aanbevelingen	6
4. Onderzoek natuurwaarden.....	8
4.1 Methodiek	8
4.1.1 Gebieden beschermd volgens Natuurbeschermingswet 1998	8
4.1.2 Ecologische Hoofdstructuur	8
4.1.3 Flora en fauna	8
4.2 Resultaten.....	11
4.2.1 Natuurgebieden met een beschermde status volgens Natuurbeschermingswet 1998	11
4.2.2 Ecologische Hoofdstructuur	11
4.2.3 Flora en fauna	12
5. Effectenbeoordeling voorgenomen ontwikkeling.....	16
5.1 Inleiding effectbeoordeling.....	16
5.2 Mogelijke effecten op gebieden	16
5.2.1. Natuurbeschermingswet 1998.....	16
5.2.2. Ecologische Hoofdstructuur.....	16
5.3 Mogelijke effecten op flora en fauna.....	16
5.3.1 Flora.....	16
5.3.2 Amfibieën	16
5.3.3 Reptielen	16
5.3.4 Vissen	17
5.3.5 Grondgebonden zoogdieren	17
5.3.6 Vleermuizen	17
5.3.7 Overige fauna	17
5.3.8 Vogels	17

6. Conclusies en aanbevelingen	19
6.1 Conclusies.....	19
6.1.1 Natuurbeschermingswet 1998.....	19
6.1.2 Ecologische Hoofdstructuur	19
6.1.3 Flora en fauna	19
6.2 Aanbevelingen	20
6.2.1 Natuurbeschermingswet 1998.....	20
6.2.2 Ecologische Hoofdstructuur	20
6.2.3 Flora en fauna	20
Bronvermeldingen	22

Bijlagen

Bijlage 1	Overzichtskaarten
Bijlage 1.1	Regionale situatie plangebied
Bijlage 1.2	Ligging plangebied
Bijlage 2	Locatiefoto's
Bijlage 3	Wet- en regelgeving
Bijlage 3.1	Gebiedsbescherming internationaal
Bijlage 3.2	Gebiedsbescherming nationaal
Bijlage 3.3	Soortenbescherming
Bijlage 4	Overzicht waargenomen flora en fauna
Bijlage 5	Overzichtskaart waargenomen vleermuizen

Samenvatting

Projectnummer:	SRA_NO_2010/0105
Plangebied:	Kapelleboslaan 41 te Noordwijk (recreatiepark Noordwijkse Duinen)
Soort onderzoek:	Oriënterend ecologisch onderzoek
Aanleiding:	Voorgenomen herinrichting
Doel:	Doel van het onderzoek is meerledig, namelijk: • Vaststellen of beschermde flora en fauna in het plangebied voorkomen. Tevens is het doel vaststellen of geschikt habitat aanwezig is voor beschermde soorten. Hieruit kan worden vastgesteld of beschermde soorten in het plangebied verwacht worden en of deze schade zullen ondervinden van de werkzaamheden; • Het inzichtelijk maken van de effecten van de voorgenomen herinrichting van het recreatiepark op de eventueel aanwezige beschermde natuurgebieden (Beschermd Natuurmonument en/of Natura 2000-gebieden); • Het inzichtelijk maken van de effecten van de voorgenomen herinrichting van het recreatiepark op de eventueel aanwezige Ecologische Hoofdstructuur (EHS); • Vaststellen of, op basis van het oriënterend onderzoek, in overleg moet worden getreden met het bevoegd gezag, en of vergunningen dan wel ontheffingen noodzakelijk zijn, en of aanvullend ecologisch onderzoek eventueel nodig is.
Conclusies:	De volgende conclusies worden getrokken: • Het plangebied ligt niet in maar wel nabij het Natura 2000-gebied “Kennemerland-Zuid”. De voorgenomen plannen hebben geen significant negatief effect op het Natura 2000-gebied; • Het plangebied ligt niet in maar wel nabij de Ecologische Hoofdstructuur. De voorgenomen plannen tasten de wezenlijke kenmerken en waarden niet negatief aan; • Het voorgenomen plan valt onder de noemer ‘ruimtelijke ontwikkeling’. Voor de voorgenomen werkzaamheden geldt daarom een algehele vrijstelling voor het aanvragen van een ontheffing op de verboden uit de Flora- en faunawet voor tabel 1-soorten. Voor tabel 2- en tabel 3-soorten en vogelsoorten geldt geen algehele vrijstelling voor het aanvragen van een ontheffing. • Tijdens een voorgaand door CoastInfo International uitgevoerd onderzoek is de bruine kikker in het plangebied waargenomen. Tijdens onderhavig onderzoek zijn er zijn geen tabel 1-soorten ter plaatse van het plangebied aangetroffen. Wel worden soorten zoals egel en bosmuis ter plaatse van het plangebied verwacht; • Tijdens de inventarisatie zijn geen tabel 2-soorten ter plaatse van het plangebied waargenomen. Wel is het bekend dat het damhert zo nu en dan ter plaatse van het plangebied wordt waargenomen; • Ter plaatse van het plangebied zijn enkele vogelsoorten zoals merel, putter, roodborst en winterkoning waargenomen. Tevens zijn enkele soorten vogels waargenomen, zoals ekster, boerenwaluw, huiszwaluw, koolmees en pimpelmees, die voorkomen op de aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten en vallen onder categorie 5. Tot slot is een vogelsoort (huismus) waargenomen, die eveneens voorkomt op de aangepaste lijst met jaarrond beschermde nest en vallen onder categorie 2; • In verband met het aantreffen van enkele vogelsoorten die voorkomen op de aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten, dient in principe aanvullend onderzoek in de vorm van een omgevingscheck door een deskundige te worden uitgevoerd. Echter, aangezien de voorgenomen herinrichting een vermindering van bebouwd oppervlak behelst en het park een groener uiterlijk krijgt, waardoor er meer broedgelegenheden voor vogels wordt gecreëerd is een omgevingscheck niet noodzakelijk;

- Vervolg conclusies:
- De Flora- en faunawet kent geen broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is. Verstoring van broedende vogels dient te worden voorkomen. Voor de meeste vogelsoorten kan dit plaatsvinden door de werkzaamheden buiten de broedperiode van aanwezige soorten uit te voeren. Indien tijdens het broedseizoen werkzaamheden worden uitgevoerd, dient rekening te worden gehouden met eventueel aanwezige broedvogels;
 - Tijdens de inventarisatie zijn tabel 3-soorten waargenomen. Het plangebied wordt als foerageergebied gebruikt door gewone dwergvleermuizen (tabel 3, bijlage IV HR). Het gebruik van vaste verblijfplaatsen in het plangebied wordt op het moment van de inventarisatie uitgesloten;
 - Met een enkele inventarisatie kan nooit worden uitgesloten dat het plangebied op andere momenten niet door vleermuizen wordt gebruikt. Desondanks kan op basis van deze inventarisatie worden gesteld dat het gebied zeer matig geschikt is voor vleermuizen. Het voorkomen van kraamkolonies, (grote) zomerverblijfplaatsen en winterverblijfplaatsen kan zo goed als zeker worden uitgesloten. Daarvoor zijn de gebouwen in het plangebied niet geschikt;
 - In het plangebied zijn geen ontheffingsplichtige verblijfplaatsen, jachtgebieden of vliegroutes van vleermuizen aangetroffen. Het is niet de verwachting dat deze in het gebied voorkomen, gezien de ligging en opbouw van het plangebied;
 - Mogelijk wordt het plangebied, naast gewone dwergvleermuis, ook gebruikt door de vleermuissoort laatvlieger;
 - Gezien de resultaten van de inventarisatie en de conclusies daaruit, is het onzes inziens niet noodzakelijk een nader onderzoek naar vleermuizen uit te (laten) voeren;
 - Tevens is de verwachting dat incidenteel de rugstreeppad en zandhagedis (beiden tabel 3, bijlage IV HR) van het plangebied gebruik zullen maken;
 - Het damhert en de vogelsoorten boerenzwaluw, huiszwaluw en de huismus komen voor op de Rode Lijst.

- Aanbevelingen:
- Geadviseerd wordt om:
- De werkzaamheden uit te voeren buiten het vogelbroedseizoen;
 - Voor de start van de werkzaamheden het plangebied, inclusief bomen en bosschages direct grenzend aan het plangebied, te controleren op broedvogels. Indien broedende vogels aanwezig zijn, is het aan de deskundige om te bepalen of met de werkzaamheden kan worden aangevangen;
 - Indien wordt voorzien dat de werkzaamheden tijdens het vogelbroedseizoen gaan plaatsvinden, ruim voor het vogelbroedseizoen (half maart) te starten met de werkzaamheden;
 - De werkzaamheden tussen zonsopkomst en zonsondergang plaats te laten vinden;
 - Het gebruik van licht op het bouwterrein na zonsondergang zo veel mogelijk te beperken;
 - Als het gebruik van licht na zonsondergang niet te voorkomen is, gebruik te maken van gerichte lichtbronnen (afschermen aan boven- en achterzijde);
 - Tijdens de werkzaamheden alert te zijn op het voorkomen van (beschermde) dieren op en rond het bouwterrein. Bij het voorkomen van (beschermde) dieren, deze de tijd te gunnen om te kunnen vluchten;
 - Indien men (andere) beschermde soorten aantreft, altijd het advies van een deskundige in te winnen;
 - Bij twijfel of waar noodzakelijk de hulp van een deskundige in te roepen.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Voor u ligt een oriënterend ecologisch onderzoek. De aanleiding hiertoe betreft voorgenomen werkzaamheden, dat de herinrichting van het recreatiepark 'Noordwijkse Duinen' betreft ter plaatse van de Kapelleboslaan 41 te Noordwijk.

Vanwege de mogelijk negatieve invloed van het voorgenomen plan op de aanwezige natuur (beschermde habitats, natuurdoelen en flora en fauna) wordt de initiatiefnemer van het project gehouden aan de vigerende natuurbeschermingswetgeving (Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet) en natuurbeleid: de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De natuurbeschermingswet 1998 verplicht de initiatiefnemer om de natuurwaarden binnen het gebied in kaart te brengen. De Flora- en faunawet verplicht de initiatiefnemer om te onderzoeken of aanwezige beschermde planten- en diersoorten (flora en fauna) nadelig worden beïnvloed door de werkzaamheden. Binnen het ruimtelijk beleid, waarvoor de Wet ruimtelijke ordening het kader vormt, dient ook met de wezenlijke kenmerken en waarden van de Ecologische Hoofdstructuur rekening te worden gehouden en in het ruimtelijk besluitvormingsproces te worden afgewogen.

1.2 Doelstelling

Doelstelling van het oriënterend ecologisch onderzoek is meerledig, namelijk:

- Vaststellen of beschermde flora en fauna in het plangebied voorkomen. Tevens is het doel vaststellen of geschikt habitat aanwezig is voor beschermde soorten. Hieruit kan worden vastgesteld of beschermde soorten in het plangebied verwacht worden en of deze schade zullen ondervinden van de werkzaamheden;
- Het inzichtelijk maken van de effecten van de voorgenomen herinrichting van het recreatiepark op de eventueel aanwezige beschermde natuurgebieden (Beschermd Natuurmonument en/of Natura 2000-gebieden);
- Het inzichtelijk maken van de effecten van de voorgenomen herinrichting van het recreatiepark op de eventueel aanwezige Ecologische Hoofdstructuur (EHS);
- Vaststellen of, op basis van het oriënterend onderzoek, in overleg moet worden getreden met het bevoegd gezag, en of vergunningen dan wel ontheffingen noodzakelijk zijn, en of aanvullend ecologisch onderzoek eventueel nodig is.

1.3 Kwaliteitsborging

Weliswaar wordt naar een zo groot mogelijk representativiteit van het onderzoek gestreefd, maar men dient er rekening mee te houden dat het onderzoek een oriënterend ecologisch onderzoek betreft naar de aanwezige flora en fauna. Voor een volledige inventarisatie van de aanwezige flora en fauna ter plaatse van het plangebied dient een inventarisatie over een langere periode te worden uitgevoerd.

De werkzaamheden die door CoastInfo International worden uitgevoerd, zijn gebaseerd op het door 'Netwerk Groene Bureaus - Brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging' vastgestelde gedragscode (februari 2010).

1.4 Verantwoording

CoastInfo International is een onafhankelijk adviesbureau en verklaart hierbij geen financiële of juridische belangen te hebben bij de uitkomst van het gevoerde onderzoek.

1.5 Leeswijzer

Deze rapportage bestaat uit zeven hoofdstukken. In hoofdstuk 2 van de rapportage wordt het wettelijk en bestuurlijk kader natuurbeschermingswetgeving omschreven. Hoofdstuk 3 beschrijft de voorgenomen ontwikkeling(en). In hoofdstuk 4 wordt het uitgevoerde onderzoek besproken terwijl in hoofdstuk 5 de mogelijke effecten van de voorgenomen werkzaamheden op de natuurwaarden wordt beschreven. De aanbevelingen en conclusies van het onderzoek worden weergegeven in hoofdstuk 6. Dit wordt gevolgd door de bronvermelding en de bijlagen.

2. Wettelijke en bestuurlijke kaders natuurbescherming

2.1 Wetgeving en kaders algemeen

De wettelijke en bestuurlijke kaders die op dit oriënterend ecologisch onderzoek van toepassing kunnen zijn, liggen vooral op het vlak van ruimtelijke ordening en natuurbescherming. De wet- en regelgeving die in dit hoofdstuk (kort) worden behandeld zijn:

- Natuurbeschermingswet 1998;
- Ecologische Hoofdstructuur (EHS);
- Structuurvisie;
- Flora- en faunawet;
- Rode Lijsten.

In Nederland loopt de bescherming van natuur via twee sporen. Enerzijds is er bescherming van natuurgebieden. Anderzijds is er de bescherming van soorten planten (flora) en dieren (fauna). Beide beschermingsregimes worden hieronder toegelicht.

2.2 Gebiedsbescherming

2.2.1 Natuurbeschermingswet 1998

De gebiedsbescherming is geregeld in de Natuurbeschermingswet 1998 en de Nota Ruimte. Onder deze bescherming vallen de volgende gebiedsoorten: Natura 2000-gebieden (dit zijn gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn). Beschermde Natuurmonumenten en gebieden ter uitvoering van verdragen en andere internationale verplichtingen (zoals wetlands), worden ook beschermd op basis van de Natuurbeschermingswet 1998.

2.2.2 Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Het beschermingsregime voor gebieden die vallen onder de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) vloeit voort uit het Natuurbeleidsplan uit 1991 en de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening. Het is in de Nota Ruimte op nationaal niveau, en vervolgens door de provincies op provinciaal niveau nader uitgewerkt. Bescherming van deze gebieden is op planologische basis en er wordt van uitgegaan van het 'Nee, tenzij'-regime en compensatiebeginsel. Het ruimtelijk beleid voor de EHS is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarom geldt in de EHS het 'nee, tenzij'-regime. Indien een voorgenomen ingreep de 'nee, tenzij'-afweging met positief gevolg doorloopt kan de ingreep plaatsvinden, mits de eventuele nadelige gevolgen worden gemitigeerd en resterende schade wordt gecompenseerd. Indien een voorgenomen ingreep niet voldoet aan de voorwaarden uit het 'nee, tenzij'-regime dan kan de ingreep niet plaatsvinden.

2.2.3 Structuurvisie

De structuurvisie is een schakel tussen rijks- en gemeentelijke plannen op het gebied van ruimtelijke ordening. Nationaal ruimtelijk beleid werkt grotendeels via de structuurvisie door naar gemeentelijk ruimtelijk beleid.

Op 15 maart 2005 is de Nota Ruimte gepubliceerd, als afronding en actualisering van de procedures die vorige kabinetten hebben gevoerd met betrekking tot de Vijfde nota Ruimtelijke ordening. Hiermee ontstaat een andere beleidscontext voor provinciaal ruimtelijk beleid. Het Rijk stelt zich alleen verantwoordelijk voor de selectie van gebieden en beleidsthema's die zijn getypeerd als 'van nationaal belang'. In de structuurvisie is geanticipeerd op de belangrijkste beleidslijnen uit de Nota Ruimte. Dit geldt voor de 'sturingsfilosofie' (decentraal wat kan, centraal wat moet), de gerichtheid op regio's, participatie van betrokkenen en de ontwikkelingsgerichte aanpak.

Dit geldt ook voor de hoofddoelstellingen van beleid en voor beleidsstrategieën als ‘duurzame ontwikkeling’, ‘meebewegen met water’, investeren in natuurkwaliteit’, ‘landschapsontwikkeling’ en de implementatie van economische en sociaal-culturele versterking in ‘stedelijke netwerken’ en ‘vitaal platteland’.

2.2.4 Soortbescherming

Bescherming van kwetsbare en zeldzame soorten planten (flora) en dieren (fauna) is geregeld in de Flora- en faunawet. De Flora- en faunawet geldt daar waar beschermde soorten voorkomen. Daarbij is het niet van belang of dat specifieke gebied ook wettelijk beschermd wordt. Binnen de Flora- en faunawet geldt een beschermingsregime dat uitgaat van drie klassen (ingedeeld in tabellen) en daarnaast vogels als aparte categorie. Afhankelijk van de status van een soort moet bij de aantasting van exemplaren bij plannen, projecten of activiteiten een ontheffing op de Flora- en faunawet worden aangevraagd. Belangrijk voor de toekenning hiervan is de status, maar ook of de duurzame instandhouding van de populatie wel of niet in het geding is. Bescherming van licht naar zwaar is als volgt:

2.2.4.1 Tabel 1-soorten

Voor meer algemene soorten geldt een vrijstelling (**zogenaamde tabel 1-soorten**). Dergelijke soorten mogen dan worden verstoord, verjaagd of verplaatst van plekken waar ruimtelijk wordt ingegrepen. Daarvoor is geen ontheffing vereist, maar geldt wel een algemene zorgplicht¹.

2.2.4.2 Tabel 2-soorten

Soorten die niet zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en die niet ingevolge artikel 75, vijfde lid, bij algemene maatregel van bestuur zijn aangewezen, met uitzondering van inheemse vogels (**zogenaamde tabel 2-soorten**). Ontheffing kan worden verleend, indien geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding.

2.2.4.3 Vogels

Inheemse vogels. De hier bedoelde dwingende reden van groot openbaar belang kunnen geen grond zijn voor het verlenen van een ontheffing, de Europese Vogelrichtlijn staat dat niet toe.

2.2.4.4 Tabel 3-soorten

Soorten genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en ingevolge artikel 75, vijfde lid, bij algemene maatregel van bestuur aangewezen soorten (**zogenaamde tabel 3-soorten**). Ontheffing kan worden verleend, indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat, en
- sprake is van dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard,
- geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

2.3 Zorgplicht

Naast de regelingen omtrent (streng) beschermde soorten, is in de Flora- en faunawet ook een algehele zorgplicht opgenomen. De zorgplicht geldt te allen tijde en voor alle flora en fauna, ongeacht eventuele beschermingsstatus. En verkregen ontheffingen. De zorgplicht stelt dat ‘iedereen, indien redelijkerwijs mogelijk, voldoende zorg in acht moet nemen voor alle planten en dieren en hun leefomgeving’.

¹ In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen voor flora en fauna mag hebben. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet. In het geval van beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht voor dieren betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, met zo min mogelijk lijden gepaard gaat.

2.4 Rode Lijsten

Op grond van het Besluit houdende vaststelling van Rode Lijsten flora en fauna (Minister van LNV, 2004) zijn verdwenen, ernstig bedreigde, bedreigde, kwetsbare en gevoelige diersoorten opgenomen in een nationale Rode Lijst. Aan deze soorten moet volgens het besluit bijzondere aandacht worden besteed voor wat betreft de instandhouding. De Rode Lijst geeft de soorten van de lijst dus geen afzonderlijke juridische beschermingsstatus, maar geeft wel aan dat er in het (soorten)beleid rekening gehouden moet worden met de instandhouding van de betreffende soorten. Wanneer er op provinciaal niveau beleid ten aanzien van bepaalde Rode Lijstsoorten is vastgesteld, dan dient dit beleid als afwegingskader in de besluitvorming rond plannen die in gaan tegen dit beleid.

Op dit moment geldt in de provincie Zuid-Holland in principe het compensatiebeginsel en dient schade toegebracht aan Rode Lijstsoorten te worden gecompenseerd. Omdat dit beleid stamt uit 1997 en er toentertijd weinig Rode Lijstsoorten waren was het uitvoeren van dit beginsel geen bezwaar. In de loop der jaren is het aantal soorten die op de Rode Lijst is komen te staan, helaas, fors toegenomen waardoor het uitvoeren van het compensatiebeginsel nagenoeg onbegonnen werk is. Gevolg is dat in de praktijk er geen invulsel wordt gegeven aan het compensatiebeleid. Uitzondering hierop vormen weidevogelgebieden. Om het beleid weer actueel te maken wordt het compensatiebeginsel momenteel herzien.

3. Voorgenomen ontwikkeling

Door CoastInfo International is in 2009 een voorgaand onderzoek² uitgevoerd. Onderstaande informatie is uit het voorgaand onderzoek afkomstig en betreft een samenvatting. In paragraaf 3.3 zijn de conclusies en aanbevelingen weergegeven. Voor een volledige beschrijving wordt verwezen naar dit rapport.

3.1 Huidige situatie

Het plangebied betreft het recreatiepark Noordwijkse Duinen en is gelegen aan de Kapelleboslaan 41 te Noordwijk. Het plangebied heeft een oppervlakte van 5,5 ha. Ten zuidoosten van het plangebied en de Kapelleboslaan is hoofdzakelijk agrarisch gebied aanwezig, dat met name gericht is op de bollenteelt. Het gebied aan de noordwestkant van de Kapelleboslaan bestaat uit duingebied, evenals aan de west- en zuidwestzijde van het plangebied. Ten noorden van het plangebied ligt ten noordwesten een perceel bollengrond met aansluitend, ten noordoosten, een perceel duinbos. In dit duinbos zijn momenteel een pompstation van Duinwaterbedrijf Zuid Holland (DZH) en twee dienstwoningen aanwezig.

Voor de regionale ligging van het plangebied wordt verwezen naar bijlage 1.1, voor een overzicht van het plangebied wordt verwezen naar bijlage 1.2.

3.2 Toekomstige situatie

In de nabije toekomst wordt het recreatiepark herontwikkeld. De herontwikkeling van het recreatiepark is tweeledig en gericht op 1) een versterking van de ecologische en landschappelijke waarden van het recreatiepark in relatie met het omliggende gebied (Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid, duingebied, Duin- en Bollenstreek) en 2) een kwaliteitsverbetering en economische impuls van het recreatiepark zelf. Dit betekent dat er ruimte moet zijn voor 175 chalets en daarnaast bijbehorende recreatieve bebouwing en parkeerplaatsen. Opgemerkt wordt dat in het definitieve ontwerp van het recreatiepark uiteindelijk ruimte moet zijn voor 165 chalets en bijbehorende recreatieve bebouwing en parkeerplaatsen.

3.3 Voorgaand onderzoek

3.3.1 Conclusies

Herinrichting van de randzones en interne hagen van Recreatiepark Noordwijkse Duinen is goed mogelijk. Hiervoor kunnen uitstekend inheemse plantensoorten worden ingezet, die deels ter vervanging van bestaande exoten dienen te worden aangeplant. Dit zal leiden tot een verbetering van de landschappelijke inpassing van het recreatiepark en een verhoging van de ecologische waarden van het gebied.

Het plan levert naast een forse toename van ecologische waarden, ook een kwaliteitsimpuls voor het recreatiepark. Dit komt door een vermindering van het beoogd aantal te plaatsen chalets van 250 naar 175. Dit leidt tot een vermindering van beoogd bebouwd oppervlak van 10.000 m² naar 8.750 m². Opgemerkt wordt dat in het definitieve plan het beoogd aantal plaatsen is vastgesteld op 165 waardoor het bebouwd oppervlak uiteindelijk 8.250 m² zal bedragen. Tevens leidt de voorgestelde aankoop en herinrichting van de bollengrond (2,15 ha) van de heer H.M. van Paridon tot natuurgebied, tot een grote toename van ecologische waarde en wordt aan zowel een wens van de Provincie Zuid-Holland als het Ministerie van LNV voldaan. Dit gebied heeft zowel de status van Habitatrichtlijngebied als Ecologische Hoofdstructuur.

3.3.2 Aanbevelingen

Het volgende wordt geadviseerd:

² Ecologische inpassingsplan Recreatiepark Noordwijkse Duinen. Opgesteld door CoastInfo International, gedateerd op 28 mei 2009.

1. De randzones van het recreatiepark te beplanten met inheemse plantensoorten zoals in dit rapport wordt voorgesteld;
2. De binnen het recreatiepark uit exotische soorten bestaande hagen (coniferen) te vervangen door hagen van éénstijlige meidoorn, Spaanse aak en/of wilde liguster.
3. Indien grootschalige aanplant van hagen en verplaatsing van in de grond verankerde objecten wordt uitgevoerd, dient onderzoek te worden uitgevoerd naar de effecten hiervan op door de Flora- en faunawet beschermde planten en dieren.
4. Indien het land van Van Paridon wordt heringericht is een Habitatonderzoek (vanwege Natuurbeschermingswet 1998) en een onderzoek naar aanwezige beschermde flora en fauna (vanwege de Flora- en faunawet) noodzakelijk.
5. Bij een significante wijziging van gebruik van het park ten opzichte van de huidige situatie, is onderzoek naar de invloed hiervan op het Habitatrichtlijngebied noodzakelijk. Hiervoor kan ook toestemming van de provincie noodzakelijk zijn.
6. Overleg met de provincie over wenselijkheid, eisen van onderzoek en toestemming voor omvorming van het bollenland is noodzakelijk, vanwege de status van EHS en Natura 2000.
7. Voorgesteld wordt om natuurontwikkeling integraal te plannen en uit te voeren samen met Duinwaterbedrijf Zuid-Holland (DZH) en het Zuid-Hollands Landschap (ZHL).

4. Onderzoek natuurwaarden

4.1 Methodiek

Ten einde inzicht te verkrijgen of het plangebied in of nabij een beschermd natuurgebied zoals bedoeld in de Natuurbeschermingswet 1998 ligt, is een bureaustudie uitgevoerd, waarbij verscheidene verspreidingsatlassen, verspreidingskaarten, internetbronnen enzovoort zijn geraadpleegd. Tevens is met behulp van de bureaustudie een inschatting gemaakt welke (beschermd) soorten ter plaatse van het plangebied te verwachten zijn.

4.1.1 Gebieden beschermd volgens Natuurbeschermingswet 1998

Voor de bureaustudie is onder ander gebruik gemaakt van de kaartenmachine van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en voorgaand rapport, zie hoofdstuk 3.

4.1.2 Ecologische Hoofdstructuur

Voor de bureaustudie is onder ander gebruik gemaakt van de kaartenmachine van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en voorgaand rapport, zie hoofdstuk 3.

4.1.3. Flora en fauna

4.1.3.1 Literatuur

De informatie uit deze atlassen is niet altijd actueel en veelal op uurhok (5 x 5 km) weergegeven. Hierdoor kunnen deze gegevens voor het plangebied enkel als richtlijn worden toegepast en tijdens het veldbezoek worden getoetst.

Er zijn geen relevante gegevens in (verspreiding)atlassen aangetroffen.

4.1.3.2 Landelijke database

Tot voor kort was het mogelijk om, gratis, via Het Natuurloket³ gegevens van het betreffende kilometerhok op te vragen. De gegevens die Het Natuurloket levert, zijn afkomstig van de Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's), die verenigd zijn in de Vereniging Onderzoek Flora & Fauna (VOFF).

In verband met een veranderend beleid is het voor de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), de beheerder van Het Natuurloket, niet meer mogelijk om dergelijke gegevens voor niets te verstrekken. Om dergelijke gegevens te kunnen raadplegen dient men een abonnement af te sluiten. Ten tijde van het schrijven van dit rapport was de onderzoekende instantie CoastInfo International nog niet geabonneerd op de nieuwe versie van Het Natuurloket.

4.1.3.3 Waarneming.nl

Op de site www.waarneming.nl worden waarnemingen van natuurliefhebbers van Nederlandse flora en fauna verzameld. Voor Noordwijk worden vaak waarnemingen doorgegeven, die vooral meer en minder algemene vogelsoorten en algemene zoogdier- en vlindersoorten betreffen. Er zijn geen waarnemingen doorgegeven die betrekking hebben op het plangebied.

4.1.3.4 Veldinventarisatie(s)

De veldinventarisatie(s) is (zijn) erop gericht te controleren in hoeverre de soorten, waarvan op voorhand wordt aangenomen dat deze aanwezig zijn, ook daadwerkelijk aanwezig zijn. Tevens wordt een algemene beoordeling gemaakt ten aanzien van de geschiktheid van het gebied en, indien van betekenis, de direct aanliggende terreinen als leefgebied voor de diverse beschermde soorten en soortengroepen.

³ www.natuurloket.nl

Voor de algemene beoordeling is gelet op biotoopkenmerken. De vleermuisinventarisatie is door een deskundige⁴ van Koenders & Partners adviseurs en procesmanagers bv uitgevoerd. De overige veldinventarisaties zijn uitgevoerd door deskundigen van CoastInfo International.

De tabellen 3 en 4 bevatten respectievelijk de gegevens van de uitgevoerde veldbezoeken en de weersgesteldheid.

Tabel 2: uitgevoerde veldbezoeken

Datum	Activiteit	Soortgroep	Aanvang bezoek	Uitvoerende(n)
29 april 2009	Landschapsinventarisatie	n.v.t.	10.00	drs. W. Krieken M. Mannaart M.Sc.
8 september 2010	Inventarisatie ❶	Vleermuizen	19.30	drs. M. de Voogd
10 september 2010	Inventarisatie ❶	Alle soortgroepen	10.30	M. Verkade B.Sc.

❶ De inventarisaties van de soortengroepen zijn uitgevoerd conform de in deze paragraaf vermelde werkwijze

Tabel 3: weersomstandigheden*

Datum	Temperatuur		Windrichting (overheersend)	Bewolking	Neerslag
	min.	max.			
29 april 2009	2°C	17°C	N 2	Licht bewolkt	0,0 mm
8 september 2010	12°C	19°C	NO 2	Geheel bewolkt	16,5 mm
10 september 2010	12°C	18°C	ZZW 3	Zwaar bewolkt	1,8 mm

* Weersomstandigheden ter plaatse van weerstation Valkenburg (bron: KNMI)

Opgemerkt wordt dat, om een volledig beeld te verkrijgen van de aanwezige flora en fauna, het plangebied over een langere periode dient te worden geïnventariseerd waarbij rekening wordt gehouden met de optimale inventarisatieperiode voor de te verwachten soorten of soortgroepen. Hierdoor wordt het niet aantreffen van (beschermde) soorten zoveel mogelijk uitgesloten. Aangezien het plangebied in meerdere periodes is bezocht wordt onderhavig onderzoek als representatief en betrouwbaar geacht.

Flora

Bij de inventarisatie van de flora is vooral gelet op de aanwezigheid van beschermde soorten onder de Flora/ en faunawet.

Amfibieën

Het voorkomen van (leefgebieden van) amfibieën wordt vooraf als niet waarschijnlijk ingeschat. Een amfibieënonderzoek⁵ zal derhalve niet worden uitgevoerd. Tijdens het veldbezoek is gelet op het voorkomen van individuen en (potentiële) overwinteringsplaatsen.

⁴ Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of - bescherming.

⁵ Handleiding voor het monitoren van amfibieën in Nederland. Opgesteld door RAVON, 2001.

Reptielen

Het voorkomen van reptielen wordt niet waarschijnlijk geacht ter plaatse van het plangebied. Er is geen specifiek onderzoek⁶ naar verricht, wel is gelet op het voorkomen van geschikt biotoop en de aanwezigheid van sporen.

Vissen

Het voorkomen van vissen wordt bij voorbaat uitgesloten, aangezien het plangebied enkel uit land bestaat. Er is derhalve geen specifiek onderzoek naar verricht.

Grondgebonden zoogdieren

Het voorkomen van beschermde kleine zoogdiersoorten, zoals egel en muizen, wordt waarschijnlijk geacht, gezien het feit het plangebied een recreatieterrein betreft wat aan de rand van de duinen is gelegen. Tijdens het veldbezoek is gekeken naar sporen om voorkomen van kleine zoogdieren te inventariseren.

Het voorkomen van beschermde (grote) zoogdieren wordt niet waarschijnlijk geacht. Er zal dan ook geen specifiek gericht onderzoek naar worden verricht, wel zullen gedurende de inventarisatie grote zoogdieren aan de hand van sporenonderzoek worden geïnventariseerd.

Vleermuizen

Het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen ter plaatse van het plangebied wordt aannemelijk geacht. Er is dan ook specifiek onderzoek naar verricht. De inventarisatie(s) is (zijn) uitgevoerd conform het door het Netwerk Groene Bureaus (NGB) opgestelde vleermuisprotocol (2010).

De inventarisatie is ruim voor zonsondergang gestart, zodat voorafgaand aan de vleermuisinventarisatie het plangebied nog goed kon worden bekeken. Hierbij is door het gebied rondgelopen, waarbij een inschatting is gemaakt van de potenties van het gebied en de bebouwing. Tijdens de inventarisatie is het gebied systematisch rondgelopen, waarbij vooral die delen die van te voren als 'potentieel goede plekken' werden beoordeeld vaker zijn bekeken.

De uitvoeringsdatum is binnen de periode voor het zoeken van zomerverblijfplaatsen, zwermgedrag ter indicatie van winterverblijfplaatsen, baltsterritoria en vliegroutes. De exacte datum is uitgekozen op basis van de voorspelde weersomstandigheden. De omstandigheden ten tijde van de inventarisatie waren prima; na een heftige regenbui in de vroege avond droogde de omgeving op. De temperatuur was niet te laag met een zwakke wind.

Overige fauna

Het voorkomen van beschermde of bedreigde vlinder- en libellensoorten wordt niet waarschijnlijk geacht. Er zal geen specifiek gericht onderzoek worden verricht. Tijdens de inventarisatie zijn eventueel aangetroffen soorten geïnventariseerd.

Vogels

Tijdens de veldinventarisaties zijn aanwezige vogels zowel visueel als auditief geïnventariseerd.

Soortenlijst

Van aangetroffen soorten, zowel beschermde als niet beschermde, is een soortenlijst gemaakt. Een volledig overzicht van de waargenomen soorten staat in bijlage 4.

Toetsing

Met de beschikbare informatie en het inzicht in de voorgenomen verandering kan naar onze mening een goede inschatting worden gemaakt van de huidige en toekomstige betekenis van het gebied voor de te beschermen natuurwaarden. De beoordeling richt zich op de te beschermen soorten.

⁶ Handleiding voor het monitoren van reptielen in Nederland. Opgesteld door RAVON, 2003.

4.2 Resultaten

4.2.1 Natuurgebieden met een beschermde status volgens Natuurbeschermingswet 1998

Uit het vooronderzoek blijkt dat het plangebied niet in een beschermd natuurgebied ligt. In de directe omgeving komen wel een aantal natuurgebieden voor. Deze hebben de status van (aangemeld) Natura 2000-gebied en Ecologische Hoofdstructuur. Volgens de voorlopige begrenzingkaart valt het recreatiepark buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied 'Kennemerland Zuid'. Aan de noord- en westzijde grenst het hier echter wel direct aan, zie figuur 1. Voor een (uitgebreide) beschrijving wordt verwezen naar voorgaand onderzoek, zie hoofdstuk 3.



Figuur 1: Natura 2000-gebied

4.2.2 Ecologische Hoofdstructuur

Uit het vooronderzoek blijkt dat het plangebied niet in de EHS ligt. Volgens de kaartenwebsite van de provincie (Provincie Zuid-Holland, 04/05/09b) valt het gehele gebied direct aan de west- en noordzijde van het recreatiepark onder de Ecologische Hoofdstructuur met als status "natuurgebied", zie figuur 2. Voor een (uitgebreide) beschrijving wordt verwezen naar voorgaand onderzoek, zie hoofdstuk 3.



Figuur 2: Ecologische Hoofdstructuur

4.2.3 Flora en fauna

4.2.3.1 Flora

Het plangebied bevat beperkt geschikt biotoop voor flora en betreft een aantal woonblokken

In tabel 4 is de waargenomen flora weergegeven.

Tabel 4: waargenomen flora

Soortnaam	Wetenschappelijke naam	Beschermde status Ffw	Rode lijst?
Zwarte els	<i>Quercus robur</i>	-	-
Zomereik	<i>Alnus glutinosa</i>	-	-
Duizendblad	<i>Achillea millefolium</i>	-	-
Akkermelkdistel	<i>Sonchus arvensis</i>	-	-
Jacobskruid	<i>Jacobaea vulgaris subsp. vulgaris</i>	-	-
Gewoon biggenkruid	<i>Hypochaeris radicata</i>	-	-
Melganzenvoet	<i>Chenopodium album</i>	-	-
Robertskruid	<i>Geranium robertianum</i>	-	-
Paardenbloem	<i>Taraxacum officinale</i>	-	-
Klein kruiskruid	<i>Senecio vulgaris</i>	-	-
Witte klaver	<i>Trifolium repens</i>	-	-
Vogelmuur	<i>Stellaria media</i>	-	-
Vlasbekje	<i>Linaria vulgaris</i>	-	-
Vingerhoedskruid	<i>Digitalis purpurea</i>	-	-
Madelief	<i>Bellis perennis</i>	-	-
Gewone braam	<i>Rubus fruticosus</i>	-	-
Welriekende salomsezel	<i>Polygonatum odoratum</i>	-	-
Bijvoet	<i>Artemisia vulgaris</i>	-	-
Haagwinde	<i>Convolvulus sepium</i>	-	-
Koninginnekruid	<i>Eupatorium cannabinum</i>	-	-
Ridderzuring	<i>Rumex obtusifolius</i>	-	-
Rode klaver	<i>Trifolium pratense</i>	-	-
Rolklaver	<i>Lotus corniculatus</i>	-	-

- niet beschermd volgens de Flora- en faunawet en niet opgenomen op de Rode lijst

4.2.3.2 Amfibieën

Het plangebied bevat beperkt geschikt biotoop voor amfibieën. Tijdens de veldbezoeken is in 2009 een bruine kikker aangetroffen, zie tabel 5. Gedurende de veldbezoeken zijn geen (potentiële) voortplantings- noch overwinteringsplaatsen aangetroffen.

Tabel 5: waargenomen amfibieën

Soortnaam	Wetenschappelijke naam	Beschermde status Ffw	Rode lijst?
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	Tabel 1	-

- niet opgenomen op de Rode lijst

De verwachting is dat, gezien de landelijke ligging en de aanwezige greppel, amfibiesoorten zoals groene kikker en/of gewone pad (allen tabel 1-soorten) incidenteel van het plangebied gebruik zullen maken. Tevens is de verwachting dat incidenteel de rugstreeppad (tabel 3-soort) van het plangebied gebruik zal maken.

4.2.3.3 Reptielen

Het plangebied bevat geen geschikt biotoop voor reptielen. Tijdens de veldbezoeken zijn geen reptielen, noch sporen, ter plaatse van het plangebied aangetroffen. Ook broedhoppen en/of verblijfplaatsen zijn niet aangetroffen.

De verwachting is dat, gezien de landelijke ligging en de directe aanwezigheid van duinen, incidenteel de zandhagedis gebruik zal maken van het plangebied.

4.2.3.4 Vissen

Het plangebied bevat geen geschikt beperkt biotoop voor vissen, aangezien het plangebied enkel uit land bestaat. Wel is een droogstaande greppel aanwezig. Derhalve kan worden gesteld dat er geen vissoorten aanwezig zijn die een beschermde status hebben in de Flora- en faunawet.

4.2.3.5 Grondgebonden zoogdieren

Het plangebied bevat (beperkt) geschikt biotoop voor kleine zoogdieren zoals egel en diverse muizensoorten. Grotere zoogdieren zoals vos zullen, gezien de ligging, incidenteel gebruik maken van het plangebied. Tijdens het veldbezoek is gesproken met de beheerders van het recreatiepark. Van hen is vernomen dat 's avonds regelmatig damherten op het terrein lopen. De damhart komt tevens voor op de Rode Lijst.

Tabel 6: waargenomen grondgebonden zoogdieren

Soortnaam	Wetenschappelijke naam	Beschermde status Ffw	Rode lijst?
Damhart	<i>Dama dama</i>	Tabel 2	X

- niet opgenomen op de Rode lijst

Tijdens de veldbezoeken zijn geen sporen, uitwerpselen enzovoort van grondgebonden zoogdieren aangetroffen. Wel is aannemelijk dat, gezien het landelijke biotoop, zoogdiersoorten zoals bijvoorbeeld egel en bosmuis (beide tabel 1-soort), incidenteel, gebruik zullen maken van het gebied.

4.2.3.6 Vleermuizen

Het plangebied betreft een recreatiepark met chalets en kampeerplaatsen in een landelijke omgeving, grenzend aan de duinen. Alle gebouwen in het plangebied (chalets, stacaravan, toiletgebouwen, receptiegebouw) worden als ongeschikt beoordeeld voor kraamkolonies van de mogelijk te verwachten vleermuissoorten gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Geen van de bomen in het gebied bevat holten die geschikt zijn voor kraamkolonies van de mogelijk te verwachten vleermuissoorten rosse vleermuis en watervleermuis.

Tijdens de vleermuisinventarisatie zijn twee vleermuissoorten waargenomen. In tabel 7 zijn de waargenomen vleermuissoorten waargenomen.

Tabel 7: waargenomen vleermuizen

Soortnaam	Wetenschappelijke naam	Beschermde status Ffw	Rode lijst?
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tabel 3, bijlage IV HR	-
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>	Tabel 3, bijlage IV HR	-

- niet opgenomen op de Rode lijst

Op verschillende plaatsen in het plangebied zijn jagende gewone dwergvleermuizen gezien en gehoord. Het grasveld in de zuidwesthoek van het park werd gedurende de hele avond door 1 tot 3 gewone dwergvleermuizen tegelijk gebruikt als jachtterrein. De eerste vleermuis werd daar gezien rond 20:35 in de late schemering. Twee van deze vleermuizen vervolgden hun weg richting de noordkant, maar werden daar later niet meer jagend aangetroffen. Van een duidelijk gebruikte vliegroute was hier geen sprake. Later op de avond werden ook jagende gewone dwergvleermuizen aangetroffen onder de lantaarnpalen in het kampeergedeelte. Tussen 21:00 en 22:45 jaagden hier vleermuizen in langere rechte lijnen onder de lantaarnpalen. Rond 22:45 drie tot mogelijk zes gewone dwergvleermuizen al jagend gehoord.

Vroeg in de avond, rond 20:10 vloog een rosse vleermuis hoog over, in noordelijke richting. Dit kan duiden op een zomerverblijfplaats in de (nabije) omgeving.

Tevens is het zuidelijke gedeelte van het aangrenzende akkerland meegenomen in de inventarisatie. Op dit akkerland zijn geen vleermuizen waargenomen. Aangezien de inventarisatie is uitgevoerd vanaf het recreatiepark, is slechts een deel van het akkerland te overzien. In het zuidelijke gedeelte van het veld zijn geen vleermuizen aangetroffen.

Buiten het plangebied, rondom de lantaarnpalen en onder de bomen langs de Kapelleboslaan werden laat in de avond enkele jagende gewone dwergvleermuizen gehoord. Deze vervolgende hun weg langs de Kapelleboslaan in beide richtingen. Mogelijk is hier sprake van een (structurele) vliegroute.

In tabel 8 worden de activiteiten van de waargenomen vleermuizen waargegeven. In bijlage 5 is een overzichtskaart opgenomen waar de vleermuizen zijn waargenomen.

Tabel 8: aantal en gedrag waargenomen vleermuizen

Tijdstip	Soortnaam	Aantal	Locatie	Activiteit/gedrag
20.10	Rosse vleermuis	1	Chalet 251	Langsvliegend
20.35	Gewone dwergvleermuis	1 - 3	Kampeerterein	Foeragerend
21.00	Gewone dwergvleermuis	3 - 6	Kampeerterein	Foeragerend

In het plangebied zijn foeragerende vleermuizen waargenomen. Vleermuizen worden beschouwd als extra te beschermen soorten (tabel 3-soorten, bijlage IV HR/bijlage 1 AmvB).

4.2.3.7 Overige fauna

Het plangebied bevat beperkt geschikt biotoop voor vlinders en/of libellen. Tijdens het veldbezoek zijn diverse insectensoorten aangetroffen. In tabel 9 zijn de waargenomen insectensoorten weergegeven.

Tabel 9: waargenomen overige fauna

Soortnaam	Wetenschappelijke naam	Beschermde status Ffw	Rode lijst?
Paardenbijter	<i>Aeshna mixta</i>	-	-
Klein koolwitje	<i>Pieris rapae</i>	-	-
Koollangpootmug	<i>Tipula oleracea</i>	-	-

- niet beschermd volgens Flora- en faunawet, niet opgenomen op de Rode lijst

4.2.3.8 Vogels

Het plangebied is geschikt broed- en foerageergebied voor vogels in verband met de landelijke ligging en de groene inrichting (boschages, tuinen en chalets) van het recreatiepark.

Ter plaatse van het plangebied komen diverse vogelsoorten voor. Ook komen vogelsoorten (boerenwaluw, huismus, huiswaluw, koolmees en pimpelmees) voor met een vaste rust- en verblijfplaats (jaarrond beschermd nest) zoals genoemd in de Flora- en faunawet. Op de lijst met jaarrond beschermde nesten is een indeling gemaakt, naar mate de vogelsoort meer of minder plaatsstrouw is aan zijn verblijfplaats. Categorie 1 is het meest plaatsgetrouw en categorie 5 het minste. In tabel 7 zijn de waargenomen vogels weergegeven.

In tabel 10 zijn de waargenomen vogels weergegeven.

Tabel 10: waargenomen vogels

Soortnaam	Wetenschappelijke naam	Beschermde status Ffw	Rode lijst?
<u>Overvliegend</u>			
Gaai	<i>Garrulus glandarius</i>	Vogels	-
Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>	Vogels, categorie 5	-
Witte kwikstaart	<i>Motacilla alba</i>	Vogels	-
<u>Ter plaatse</u>			
Boerenzwaluw	<i>Hirundo rustica</i> spp. <i>rustica</i>	Vogels, categorie 5	X
Ekster	<i>Pica pica</i>	Vogels, categorie 5	-
Huismus	<i>Passer domesticus</i> ssp. <i>domesticus</i>	Vogels, categorie 2	X
Huiszwaluw	<i>Delichon urbicum</i> spp. <i>urbicum</i>	Vogels, categorie 5	X
Koolmees	<i>Parus major</i>	Vogels, categorie 5	-
Merel	<i>Turdus merula</i>	Vogels	-
Pimpelmees	<i>Cyanistes caeruleus</i>	Vogels, categorie 5	-
Putter	<i>Carduelis carduelis</i>	Vogels	-
Roodborst	<i>Erithacus rubecula</i>	Vogels	-
Winterkoning	<i>Troglodytes troglodytes</i>	Vogels	-

- niet opgenomen op de Rode lijst

X opgenomen op de Rode lijst

Alle (inheemse) vogels in Nederland zijn beschermd. Voor vogels geldt dat alleen een ontheffing wordt verleend voor een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Deze belangen zijn a) bescherming van flora en fauna, b) veiligheid van het luchtverkeer en c) volksgezondheid of openbare veiligheid.

Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. Tijdens de planning en gedurende de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels.

De Flora- en faunawet kent geen broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen (nesten) van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent, of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De meeste vogels maken echter elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten is buiten het broedseizoen geen ontheffing nodig.

Verstoring van broedende vogels dient te worden voorkomen. Voor de meeste vogelsoorten kan dit plaatsvinden door de werkzaamheden buiten de broedperiode van aanwezige soorten uit te voeren. Indien tijdens het broedseizoen werkzaamheden worden uitgevoerd, dient rekening te worden gehouden met eventueel aanwezige broedvogels. Deze broedvogels worden krachtens artikel 9, 10 en 11 van de Flora- en faunawet beschermd.

Als een jaarrond beschermd nest is aangetroffen en deze door de ingreep zal verdwijnen is altijd een omgevingscheck nodig. Een deskundig moet dan vaststellen of er voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangen nest te vinden in de omgeving. **Het is de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer om gemotiveerd en gedocumenteerd te bepalen of een ontheffing nodig is en dat dit is gebaseerd op de feitelijke ecologische omstandigheden van de betreffende soort.** Als een ontheffing wordt verleend dan blijft gelden dat in de meeste gevallen buiten het broedseizoen moet worden gewerkt.

5. Effectenbeoordeling voorgenomen ontwikkeling

5.1 Inleiding effectbeoordeling

In onderhavig hoofdstuk worden de mogelijke effecten van de ruimtelijke ingreep beschreven op de (beschermde) habitats en flora en fauna in en rondom het plangebied. Om de ecologische betekenis van het plangebied inzichtelijk te maken, is gekeken naar de ecologische betekenis van het plangebied in relatie tot de (beschermde gebieden in de) omgeving en naar de te beschermen flora en fauna in het plangebied zelf. Aantasting van de Ecologische Hoofdstructuur is eveneens aan regels gebonden. De bescherming hiervan is strikt planologisch van karakter. Hetgeen betekent dat als een initiatiefnemer een ruimtelijk plan indient bij het bevoegd gezag, deze moet toetsen of het plan de doelstellingen van de Ecologische Hoofdstructuur niet schaadt. Daarna vindt een afweging plaats.

5.2 Mogelijke effecten op gebieden

5.2.1. *Natuurbeschermingswet 1998*

Het plangebied ligt niet in maar wel nabij het Natura 2000-gebied “Kennemerland-Zuid”. Door de voorgenomen herinrichting, het verbetering van de landschappelijke inpassing van het recreatiepark en het verhogen van de ecologische waarden van het gebied, zal een forse toename van ecologische waarden worden verkregen. Dit komt door een vermindering van het beoogd aantal te plaatsen stacaravans van 250 naar 165. Dit leidt tot een vermindering van beoogd bebouwd oppervlak van 10.000 m² naar 8.250 m².

5.2.2. *Ecologische Hoofdstructuur*

Het plangebied ligt niet in maar wel nabij de Ecologische Hoofdstructuur. De voorgenomen plannen tasten de wezenlijke kenmerken en waarden niet negatief aan. Door de voorgenomen herinrichting, het verbetering van de landschappelijke inpassing van het recreatiepark en het verhogen van de ecologische waarden van het gebied, zal een forse toename van ecologische waarden worden verkregen. Dit komt door een vermindering van het beoogd aantal te plaatsen stacaravans van 250 naar 165. Dit leidt tot een vermindering van beoogd bebouwd oppervlak van 10.000 m² naar 8.250 m².

5.3 Mogelijke effecten op flora en fauna

5.3.1 *Flora*

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet ten behoeve van planten hoeft niet te worden aangevraagd.

5.3.2 *Amfibieën*

Het plangebied bevat geschikt biotoop voor amfibieën zoals groene - en bruine kikker en gewone pad. De waargenomen (bruine kikker) en verwachte soorten zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Het betreffen allemaal zogenaamde tabel 1-soorten. Voor tabel 1-soorten geldt een algehele vrijstelling voor het aanvragen van een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet aangezien de voorgenomen werkzaamheden vallen onder ‘ruimtelijke ontwikkeling’. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet ten behoeven van zoogdieren hoeft niet te worden aangevraagd.

5.3.3 *Reptielen*

Het plangebied bevat geen geschikt biotoop voor reptielen. Broedhopen en vaste rust- en verblijfplaatsen zijn ter plaatse van het plangebied niet aangetroffen. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet ten behoeve van reptielen hoeft niet te worden aangevraagd.

5.3.4 Vissen

Het plangebied bevat geen geschikt biotoop voor vissen omdat in het plangebied geen watergang(en) aanwezig is. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet ten behoeve van vissen hoeft niet te worden aangevraagd.

5.3.5 Grondgebonden zoogdieren

Het plangebied bevat beperkt geschikt biotoop voor kleine zoogdieren zoals egel en huisspitsmuis. Grote zoogdieren zoals vos zullen incidenteel van het plangebied gebruik maken. De te verwachten soorten zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Het betreffen allemaal zogenaamde tabel 1-soorten. Voor tabel 1-soorten geldt een algehele vrijstelling voor het aanvragen van en ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet aangezien de voorgenomen werkzaamheden vallen onder 'ruimtelijke ontwikkeling'.

Het is bekend dat het damhert, een tabel 2-soort, zo nu en dan zich in het plangebied bevindt. Omdat vele agrariërs in de directe omgeving van het plangebied overlast ervaren van het damhert is in overleg met diverse partijen besloten om een groot afrasteringshek te plaatsen zodat de damherten niet meer uit het Natura 2000-gebied "Kennemerland-Zuid" kunnen. Hierdoor zal het in de nabije toekomst voor het damhert niet meer mogelijk zijn het plangebied te betreden.

Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet ten behoeve van grondgebonden zoogdieren hoeft niet te worden aangevraagd.

5.3.6 Vleermuizen

Het plangebied wordt als foerageergebied gebruikt door gewone dwergvleermuizen. Het plangebied bevat geen geschikte locaties voor vaste rust- en verblijfplaatsen voor vleermuizen. Het gebruik van vaste rust- en verblijfplaatsen in het plangebied wordt ten tijde van de inventarisatie uitgesloten.

Op basis van deze inventarisatie kan worden gesteld dat het gebied matig geschikt is voor vleermuizen. Het voorkomen van kraamkolonies, (grote) zomerverblijfplaatsen en winterverblijfplaatsen kan zo goed als zeker worden uitgesloten. Daarvoor zijn de gebouwen in het plangebied niet geschikt.

Het plangebied wordt door weinig vleermuizen gebruikt als jachtgebied en structurele vliegroutes zijn niet aanwezig. Door de indeling van het plangebied is het niet aannemelijk dat het plangebied op andere momenten door grotere aantallen vleermuizen wordt gebruikt. Mogelijk wordt het plangebied, naast gewone dwergvleermuis, ook gebruikt door de vleermuissoort laatvlieger.

Alle vleermuissoorten worden beschouwd als extra te beschermen soorten (tabel 3-soorten, bijlage IV HR/bijlage 1 AMvB). Als schade aan vleermuizen wordt toegebracht, wordt geen vrijstelling voor de desbetreffende soorten verleend. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet ten behoeven van vleermuizen hoeft niet te worden aangevraagd.

5.3.7 Overige fauna

Het plangebied bevat beperkt geschikt biotoop voor vlinders, libellen en (watergebonden) insecten. De verwachting is dat alleen algemene soorten zullen voorkomen. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet ten behoeve van dagvlinders, libellen of insecten, hoeft niet te worden aangevraagd.

5.3.8 Vogels

Het plangebied heeft geschikt broedbiotoop voor vogels. In het plangebied zijn enkele vogelsoorten aangetroffen waarvan enkele soorten onder het regime vallen van jaarrond beschermde nesten ('vaste rust- en verblijfplaats'), namelijk ekster, boerenwaluw, huiswaluw, koolmees, pimpelmees en huismus. De vogelsoorten boerenwaluw, huiswaluw en huismus komen tevens op de Rode Lijst voor.

Door de voorgenomen herinrichting worden mogelijk vaste rust- en verblijfplaatsen vernietigd. De huismus valt volgens de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde nesten' in categorie 2. Omdat geschikt broedbiotoop verloren gaat en de soort in het plangebied is aangetroffen dient in principe een omgevingscheck te worden uitgevoerd voordat de herinrichting wordt uitgevoerd. Na het uitvoeren van de omgevingscheck kan worden vastgesteld of een ontheffing op de Flora- en faunawet ten behoeve van de huismus dient te worden aangevraagd of niet.

De soorten ekster, boerenzwaluw, huiswaluw, koolmees en pimpelmees vallen volgens de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde nesten' in categorie 5. Hoewel de nesten van vogels in categorie 5 niet jaarrond beschermd zijn, adviseert het Ministerie van LNV wel om deze vogels eveneens door een deskundige te laten onderzoeken. De boerenzwaluw en huiswaluw zijn foeragerend boven het plangebied waargenomen. Het plangebied bevat echter geen geschikte locatie voor deze soorten om hun nesten te bouwen. Indien een omgevingscheck wordt uitgevoerd is onderzoek naar de boerenzwaluw en huiswaluw niet noodzakelijk.

Omdat de voorgenomen herinrichting een vermindering van bebouwd oppervlak behelst en het park een groener uiterlijk krijgt, waardoor er meer broedgelegenheden voor vogels wordt gecreëerd is een omgevingscheck volgens ons niet noodzakelijk. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet ten behoeven van vogels hoeft niet te worden aangevraagd.

6. Conclusies en aanbevelingen

6.1 Conclusies

6.1.1 Natuurbeschermingswet 1998

Het plangebied ligt niet in maar wel nabij het Natura 2000-gebied "Kennemerland-Zuid". De voorgenomen plannen hebben geen significant negatief effect op het Natura 2000-gebied.

6.1.2 Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied ligt niet in maar wel nabij de Ecologische Hoofdstructuur. De voorgenomen plannen tasten de wezenlijke kenmerken en waarden niet negatief aan.

6.1.3 Flora en fauna

Het voorgenomen plan valt onder de noemer 'ruimtelijke ontwikkeling'. Voor de voorgenomen werkzaamheden geldt daarom een algehele vrijstelling voor het aanvragen van een ontheffing op de verboden uit de Flora- en faunawet voor tabel 1-soorten. Voor tabel 2- en tabel 3-soorten en vogelsoorten geldt geen algehele vrijstelling voor het aanvragen van een ontheffing.

Tabel 1-soorten

Bij een voorgaand door CoastInfo International uitgevoerd onderzoek is de bruine kikker in het plangebied waargenomen. Tijdens onderhavig onderzoek zijn er zijn geen tabel 1-soorten ter plaatse van het plangebied aangetroffen. Wel worden soorten zoals egel en bosmuis ter plaatse van het plangebied verwacht. Hiervoor geldt de zorgplicht, zie paragraaf 6.1.4.

Tabel 2-soorten

Tijdens de inventarisatie zijn geen tabel 2-soorten ter plaatse van het plangebied waargenomen. Wel is het bekend dat het damhert zo nu en dan ter plaatse van het plangebied wordt waargenomen.

Vogels

Ter plaatse van het plangebied zijn enkele vogelsoorten zoals merel, putter, roodborst en winterkoning waargenomen. Tevens zijn enkele soorten vogels waargenomen, zoals ekster, boerenzwaluw, huiszwaluw, koolmees en pimpelmees, die voorkomen op de aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten en vallen onder categorie 5. Tot slot is een vogelsoort (huismus) waargenomen, die eveneens voorkomt op de aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten en vallen onder categorie 2. Tevens staan de vogelsoorten boerenzwaluw, huiszwaluw en de huismus op de Rode Lijst.

De Flora- en faunawet kent geen broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is. Verstoring van broedende vogels dient te worden voorkomen. Voor de meeste vogelsoorten kan dit plaatsvinden door de werkzaamheden buiten de broedperiode van aanwezige soorten uit te voeren. Indien tijdens het broedseizoen werkzaamheden worden uitgevoerd, dient rekening te worden gehouden met eventueel aanwezige broedvogels. Deze broedvogels worden krachtens artikel 9, 10 en 11 van de Flora- en faunawet beschermd. Als een ontheffing wordt verleend dan blijft gelden dat in de meeste gevallen buiten het broedseizoen moet worden gewerkt.

In verband met het aantreffen van enkele vogelsoorten die voorkomen op de aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten, dient in principe aanvullend onderzoek in de vorm van een omgevingscheck door een deskundige te worden uitgevoerd. Een deskundig stelt dan vast of er voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangen nest te vinden in de omgeving. Het is de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer om gemotiveerd en gedocumenteerd te bepalen of een ontheffing nodig is en dat dit is gebaseerd op de feitelijke ecologische omstandigheden van de betreffende soort.

Echter, aangezien de voorgenomen herinrichting een vermindering van bebouwd oppervlak behelst en het park een groener uiterlijk krijgt, waardoor er meer broedgelegenheden voor vogels wordt gecreëerd is een omgevingscheck niet noodzakelijk.

Tabel 3-soorten

Het plangebied wordt als foerageergebied gebruikt door gewone dwergvleermuizen. Het gebruik van vaste verblijfplaatsen in het plangebied wordt op het moment van de inventarisatie uitgesloten.

Van belang voor het gebruik van het plangebied zijn vooral de beschutte ligging van open gedeelten in het park. Een goed voorbeeld daarvan is het kleine veldje in de zuidwest hoek. Ook de aanwezigheid van lantaarnpalen is bepalend voor de aanwezigheid van een klein foerageergebied, omdat de lampen insecten aantrekken. Vooral laatvliegers en gewone dwergvleermuizen gebruiken deze verlichte plekken regelmatig.

Met een enkele inventarisatie kan nooit worden uitgesloten dat het plangebied op andere momenten niet door vleermuizen wordt gebruikt. Desondanks kan op basis van deze inventarisatie worden gesteld dat het gebied zeer matig geschikt is voor vleermuizen. Het voorkomen van kraamkolonies, (grote) zomerverblijfplaatsen en winterverblijfplaatsen kan zo goed als zeker worden uitgesloten. Daarvoor zijn de gebouwen in het plangebied niet geschikt.

Het plangebied wordt door weinig vleermuizen gebruikt als jachtgebied en structurele vliegroutes zijn niet aanwezig. Door de indeling van het plangebied is het niet aannemelijk dat het plangebied op andere momenten door grotere aantallen vleermuizen wordt gebruikt. Mogelijk wordt het plangebied, naast gewone dwergvleermuis, ook gebruikt door de vleermuissoort laatvlieger.

In het plangebied zijn geen ontheffingsplichtige verblijfplaatsen, jachtgebieden of vliegroutes van vleermuizen aangetroffen. Het is niet de verwachting dat deze in het gebied voorkomen, gezien de ligging en opbouw van het plangebied.

Gezien de resultaten van de inventarisatie en de conclusies daaruit, is het onzes inziens niet noodzakelijk een nader onderzoek naar vleermuizen uit te (laten) voeren.

Tevens is de verwachting dat incidenteel de rugstreeppad en zandhagedis (beiden tabel 3, bijlage IV HR) van het plangebied gebruik zullen maken.

6.2 Aanbevelingen

6.2.1 Natuurbeschermingswet 1998

Omdat de voorgenomen werkzaamheden geen negatief significant effect hebben op het naastgelegen Naura 2000-gebied "Kennemerland-Zuid", zijn geen acties noodzakelijk.

6.2.2 Ecologische Hoofdstructuur

Omdat de voorgenomen werkzaamheden de wezenlijke kenmerken en waarden van naastgelegen EHS-gebied niet aantasten, zijn geen acties noodzakelijk.

6.2.3 Flora en fauna

Aan de hand van bovenstaande conclusies wordt geadviseerd om zo veel mogelijk schade te voorkomen en te beperken aan te beschermen natuurwaarden, waardoor de noodzaak tot het nemen van ingrijpende mitigerende (verzachtende) en compenserende maatregelen zoveel mogelijk wordt verkleind.

Het navolgende wordt dan ook geadviseerd:

- De werkzaamheden uit te voeren buiten het vogelbroedseizoen;
- Voor de start van de werkzaamheden het plangebied, inclusief bomen en bosschages direct grenzend aan het plangebied, te controleren op broedvogels. Indien broedende vogels aanwezig zijn, is het aan de deskundige om te bepalen of met de werkzaamheden kan worden aangevangen;
- Indien wordt voorzien dat de werkzaamheden tijdens het vogelbroedseizoen gaan plaatsvinden, ruim voor het vogelbroedseizoen (half maart) te starten met de werkzaamheden;
- De werkzaamheden tussen zonsopkomst en zonsondergang plaats te laten vinden;
- Het gebruik van licht op het bouwterrein na zonsondergang zo veel mogelijk te beperken;
- Als het gebruik van licht na zonsondergang niet te voorkomen is, gebruik te maken van gerichte lichtbronnen (afschermen aan boven- en achterzijde);
- Tijdens de werkzaamheden alert te zijn op het voorkomen van (beschermde) dieren op en rond het bouwterrein. Bij het voorkomen van (beschermde) dieren, deze de tijd te gunnen om te kunnen vluchten;
- Indien men (andere) beschermde soorten aantreft, altijd het advies van een deskundige in te winnen;
- Bij twijfel of waar noodzakelijk de hulp van een deskundige in te roepen.

Bronvermeldingen

Literatuur

- Broekhuizen, S. (red.), 1992. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. Uitgeverij KNNV
- Diepenbeek, A. van, 1999. *Veldgids Diersporen. Sporen van gewervelde landdieren*. Uitgeverij KNNV.
- Dijkstra, V., 1997. *Belangrijke zoogdiergebieden in Nederland*. Mededeling 37 van de Vereniging voor Zoogdierkunde en zoogdierbescherming.
- Europese Habitat Richtlijn, 1992. 92/43/EEG
- Glas, G.H., 1986. *Atlas van de Nederlandse Vleermuizen 1970-1984, alsmede een vergelijking met vroegere gegevens*. Zoölogische bijdragen no. 34. Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden
- Helmer, W, H.J.G.A. Limpens en W. Bongers, 1988. *Handleiding voor het inventariseren en determineren van Nederlandse vleermuissoorten met behulp van bat detectors*. Stichting Vleermuisonderzoek
- Het Noordhollands Landschap. Schuyt & Co, Provincie Noord-Holland, 1995. *Vleermuizen in het landschap, over hun ecologie, gedrag en verspreiding*. Provincie Noord-Holland, Noordhollandse Zoogdierstudiegroep
- KNNV, 2006, *Atlas van de Nederlandse dagvlinders*
- Krieken, W en M. Mannaart, 2009. *Ecologisch inpassingsplan Recreatiepark Noordwijkse Duinen*. CoastInfo International, Leiden.
- Lange, R., P. Twisk, A. van Winden en A. van Diepenbeek, VZZ, 2003 (2^e druk). *Zoogdieren van West-Europa*. Uitgeverij KNNV.
- Lenders, H.J.R., C.C.H. Marijnissen en R.P.W.H. Felix, 1993. *Waarnemen en herkennen van Amfibieën en Reptielen in het veld*. RAVON, 4^e geheel herziene druk
- Limpens, H., K. Mostert en W. Bongers, 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen, onderzoek naar verspreiding en ecologie*. KNNV Uitgeverij
- Limpens, H. en H. Hollander, 2001. *Herkenning van Nederlandse Vleermuissoorten aan hun Geluid, handleiding bij CD*. Vereniging van Zoogdieren.
- Meijden, R. van der, 1990 (21^e druk). *Heukels' Flora van Nederland*. Uitgeverij Wolters-Noordhoff
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. *Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet*.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. *Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep*.
- Mullarney K., L. Svensson, D. Zetterström en P. J. Grant, 2005. *ANWB Vogelgids van Europa*. Tirion
- Nederlandse vereniging voor libellenstudie, 2002. *Atlas van de Nederlandse libellen*.
- Nie, H.W. de, 1996. *Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen*.
- Pot, R., 2003. *Veldgids Water- en oeverplanten*. KNNV Uitgeverij & Stowa,
- Schober, W. en E. Grimmberger, 2001. *Gids van de Vleermuizen van Europa*. Tirion Natuur, vertaling en bewerking P.H.C. Lina,
- SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002. *Atlas van de Nederlandse broedvogels*.
- Staat der Nederlanden. Wet van 25 mei 1998, houdende nieuwe regelen ter bescherming van natuur en landschap (Natuurbeschermingswet 1998). Den Haag.
- Staat der Nederlanden. Wet van 25 mei 1998, houdende regels ter bescherming van in het wild levende planten- en diersoorten. Den Haag.
- Staat der Nederlanden, 1998. *Flora- en Faunawet (Wet van 25 mei 1998, houdende regels ter bescherming van in het wild levende planten- en diersoorten.)* Staatsblad, nr. 402.
- Staat der Nederlanden 2004. *Besluit van 10 september 2004 houdende wijzigingen van een aantal, algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*. Staatsblad, nr. 501.
- Staat der Nederlanden, 2005 *Besluit houdende wijzigingen van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en Faunawet en enkele andere wijzigingen*. Vrijstellingsregeling, AMvB "artikel 75".
- Staat der Nederlanden, 2001. *Bekendmaking lijsten beschermde soorten*. Staatscourant nr. 220.
- Staat der Nederlanden, 2002. *Regeling aanwijzing dier- en plantensoorten Flora- en faunawet*. Staatscourant nr. 51.

Staat der Nederlanden, 2005. *Tabellen soorten Flora- en faunawet.*
Vogelrichtlijn, 1979. 79/409/EEG

Websites

Ministerie van LNV. *Gebiedendatabase* (geraadpleegd op: 24/09/2010)

Ministerie van LNV: *Soortendatabase. Wettelijke bescherming, beleid en signalering. Rode Lijsten.*
(geraadpleegd op 01/10/2010)

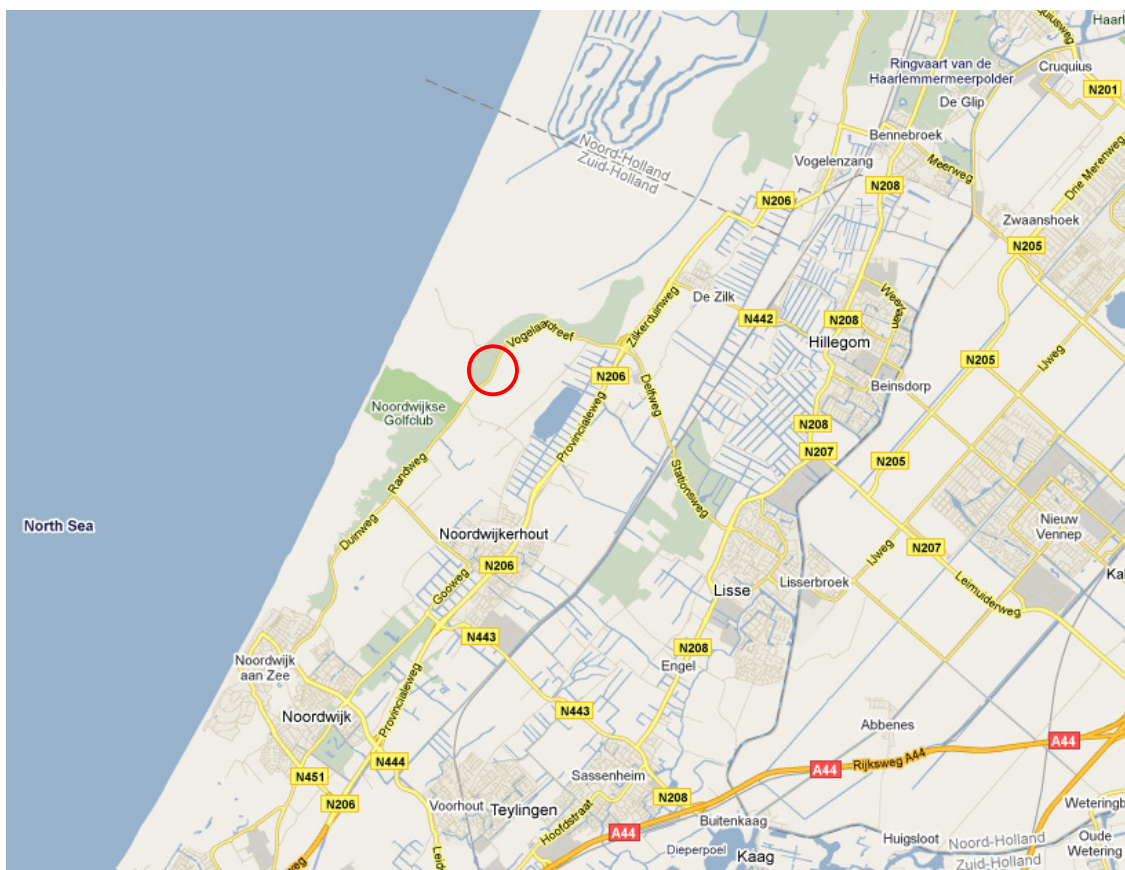
Bijlagen

Bijlage

1 Overzichtskaarten

Bijlage

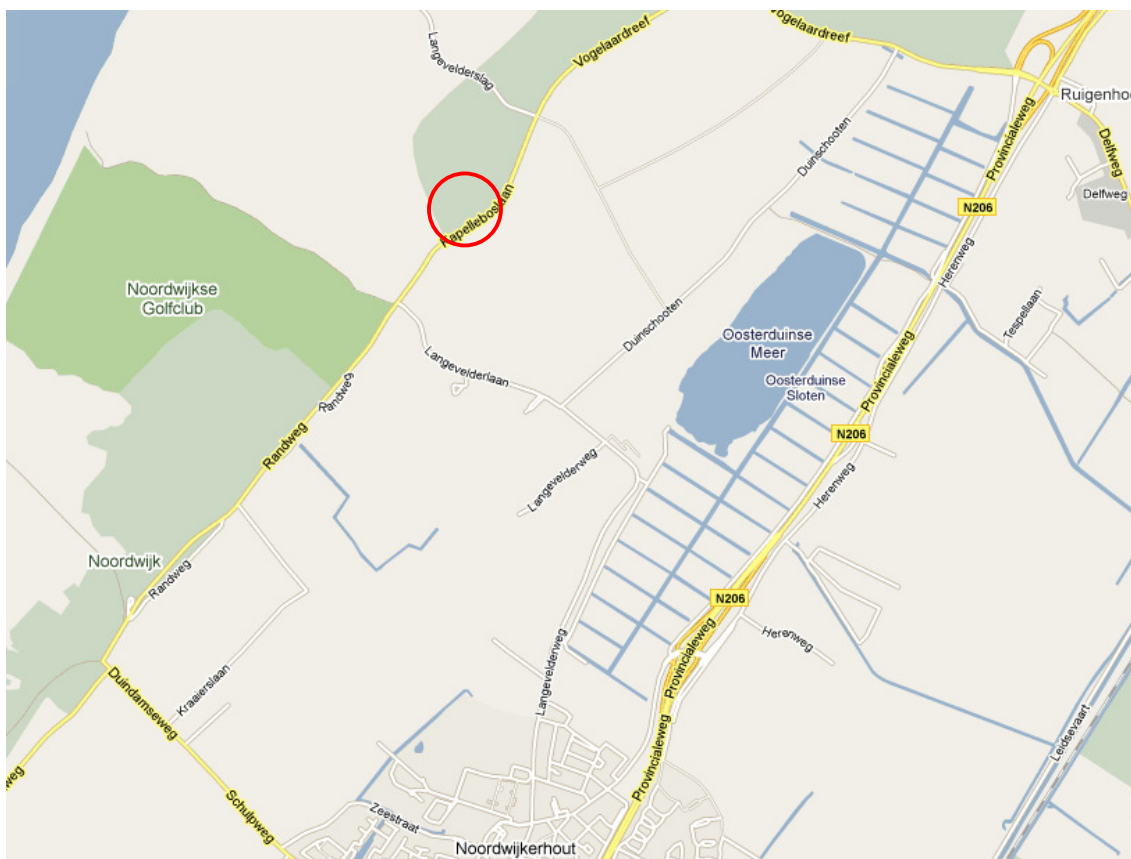
1.1 Regionale situatie plangebied



Regionale ligging plangebied (bron: Google maps)

Bijlage

1.2 Ligging plangebied



 Ligging plangebied (bron: Google maps)

Bijlage

2 Locatiefoto's



Foto 1: overzichtsfoto plangebied



Foto 2: overzichtsfoto plangebied



Foto 3: overzichtsfoto plangebied



Foto 4: overzichtsfoto plangebied



Foto 5: overzichtsfoto plangebied



Foto 6: overzichtsfoto plangebied



Foto 7: overzichtsfoto plangebied



Foto 8: overzichtsfoto plangebied

Bijlage

3 Wetgeving

Bijlage

3.1 Gebiedsbescherming internationaal

Habitatrichtlijn

De Habitatrichtlijn (1992) heeft tot doel een duurzame instandhouding van de wilde soorten flora en fauna en natuurlijke habitats in Europa om zodoende de diversiteit te behouden. Dat wil zeggen dat soorten en habitats voldoende groot in populatie/omvang moeten zijn om zich te kunnen voortplanten/behouden en daarmee ook niet te versnipperd mogen zijn.

De richtlijn heeft dus zowel een soortbeschermend als een gebiedsbeschermde doel. In de richtlijn wordt gesproken over “het vormen van een coherent netwerk van speciale beschermingszones, Natura 2000”. Daartoe moet ieder land Habitatrichtlijngebieden (speciale beschermingszones) aanwijzen op basis van het voorkomen van te beschermen soorten en/of gebieden. De speciale beschermingszones (SBZ's) vormen tezamen het Natura 2000 netwerk.

Artikel 6 van de Habitatrichtlijn regelt de bescherming van de aangewezen speciale beschermingszones; de Habitatrichtlijngebieden. Artikel 6, tweede lid van de Habitatrichtlijn bepaalt dat passende maatregelen genomen moeten worden om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van de soorten niet verslechtert en geen storende factoren optreden voor de soorten of habitats waarvoor de gebieden zijn aangewezen. Artikel 6, derde en vierde lid, zien toe op de beoordeling van plannen en projecten, afzonderlijk of in combinatie, op de kans op een “significant effect” voor deze natuurwaarden. Hiervoor moet de zogenaamde habitattoets worden uitgevoerd. Ook activiteiten buiten een habitatrichtlijngebied die wel effect zouden kunnen hebben binnen het gebied, moeten middels deze habitattoets worden getoetst.

Het bevoegd gezag verleent alleen toestemming voor de ruimtelijk ingreep als uit de beoordeling blijkt dat de ingreep de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantast. Bij een negatieve beoordeling kunnen alleen die activiteiten doorgang vinden waarvoor geen alternatieve oplossingen zijn maar wel dwingende reden voor groot openbaar belang, onder de voorwaarde dat volledige en tijdige compensatie zal plaatsvinden.

Naast gebiedsbescherming wordt in de Habitatrichtlijn ook soortbescherming nagestreefd. De soortbescherming is opgenomen in de Flora- en faunawet.

Vogelrichtlijn

De Vogelrichtlijn (1979) is een Europese richtlijn met als doelstelling het instandhouden van alle natuurlijke in het wild levende vogelsoorten in Europa. Uit deze richtlijn blijkt dat alle van nature in Nederland voorkomende vogelsoorten beschermd zijn. Deze soortenlijst is in Nederland opgenomen in de Flora- en faunawet. In het kader van deze richtlijn zijn ook per lidstaat een aantal gebieden aangewezen als Vogelrichtlijngebied (speciale beschermingszone).

Bijlage

3.2 Gebiedsbescherming nationaal

Nationale wetgeving voor gebiedsbescherming

De Nederlandse natuur zal uiteindelijk onderdeel uit moeten maken van een groot netwerk van natuurgebieden; de Ecologische Hoofdstructuur. Tot op heden is nog niet duidelijk hoe met de verschillende beschermingsregimes en statussen die de gebieden nu hebben, moet worden omgegaan. Voorlopig blijft de diverse wet- en regelgeving naast elkaar voortbestaan.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet (1998) heeft tot doel het veiligstellen van belangrijke natuurgebieden. Dit uit zich in het voorkomen van 'significante' negatieve gevolgen van een ingreep voor soorten en habitats op basis waarvan het gebied is aangewezen. De volgende te beschermen gebiedscategorieën vallen onder de natuurbeschermingswet: speciale beschermingszones uit de Vogelrichtlijn, speciale beschermingszones uit de Habitatrichtlijn en beschermde natuurmonumenten.

De Natuurbeschermingswet is in principe de implementatie van de gebiedsbescherming die volgt uit de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn en de Conventie met betrekking tot Ramsar-wetlands in de huidige Nederlandse wetgeving.

Indien de ruimtelijke ingreep 'significante' negatieve gevolgen kan hebben voor het beschermde gebied, dan is voor deze handeling een vergunning vereist van Gedeputeerde Staten of de minister van LNV.

Wet op de ruimtelijke ordening

In het Natuurbeleidsplan (1990) is de basis gelegd voor de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Dit is een aaneengesloten of met elkaar in verbinding staand stelsel van belangrijke Nederlandse natuurgebieden. Het moet uiteindelijk deel gaan uitmaken van het Europees netwerk van natuurgebieden, Natura 2000. De EHS is veel groter dan de voorgestelde Habitatrichtlijn- en Vogelrichtlijngebieden. Op dit moment is het niet geheel duidelijk aan welke voorwaarden een ruimtelijk plan moet voldoen indien het ruimtelijk plan in een EHS-gebied gerealiseerd zal worden. Indien een plan in of zeer nabij een EHS-gebied ligt, is afstemming met de Provincie noodzakelijk.

Bijlage

3.3 Soortenbescherming

Flora- en faunawet

Wet - en regelgeving

De nationale regelgeving met betrekking tot de bescherming van dier- en plantensoorten is sinds 1 april 2002 in de Flora- en faunawet geregeld. De Flora- en faunawet vervangt daarmee de Vogelwet (1936), de Jachtwet en hoofdstuk V van de Natuurbeschermingswet. In de Flora- en faunawet is tevens de soortenbescherming uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn geïmplementeerd.

De Flora- en faunawet beoogt de bescherming van alle in het wild levende inheemse planten en dieren, alsmede hun directe leefomgeving.

Op grond van de Flora- en faunawet (artikelen 8 tot en met 12) is het verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort op welke wijze dan ook te beschadigen, te plukken, te verwijderen, te steken of te vernielen. Beschermde inheemse dieren mogen niet worden gedood, verstoord, verwond, gevangen en bemachtigd. Tevens is het verboden om nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren. Als sprake is van aantasting van bepaalde soorten, is het uitvoeren van een dergelijke ruimtelijke ingreep alleen toegestaan met een ontheffing van de minister van LNV (artikel 75).

Sinds februari 2005 zijn voor de Flora- en faunawet Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB) in werking getreden. Met de aangepaste regelgeving is niet meer altijd een ontheffing nodig voor het uitvoeren van werkzaamheden in de openbare ruimte. Voor reguliere voorkomende werkzaamheden en ruimtelijke ontwikkelingen geldt nu een vrijstellingsregeling. Er zijn twee soorten vrijstellingen:

- een algemene vrijstelling (voor algemene soorten; tabel 1-soorten)
- een vrijstelling indien gehandeld wordt conform een goedgekeurde gedragscode (voor zeldzamere soorten; tabel 2-soorten).

Onder reguliere werkzaamheden vallen:

- bestendig beheer en onderhoud
- bestendig gebruik
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Activiteiten die binnen deze werkzaamheden vallen, kunnen zonder ontheffing worden uitgevoerd, ook als dit schadelijk effecten heeft voor bepaalde beschermde soorten. De zorgplicht (artikel 2) blijft wel gelden. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wilde levende planten en dieren (en dus niet alleen de beschermde soorten) en hun leefomgeving.

Indien de werkzaamheden niet vallen onder de reguliere werkzaamheden of er is geen goedgekeurde gedragscode voorhanden, dan moet vooraf een ontheffing worden aangevraagd. De vrijstelling geldt ook niet voor soorten van tabel 3 (bijlage IV van de Habitatrichtlijn en van bijlage 1 AMvB art. 75 van de Flora- en faunawet). Een aanvraag voor een ontheffing wordt, afhankelijk van de soorten die op het projectgebied voorkomen, onderworpen aan een lichte toets of een uitgebreide toets.

Voor tabel 3-soorten oftewel de soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn en van bijlage 1 AMvB art. 75 van de Flora- en faunawet en/of vogelsoorten kan alleen ontheffing worden verleend indien aan de volgende criteria wordt voldaan (uitgebreide toets):

- De werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar brengen.
- Er geen alternatief is (zowel qua ruimtelijke ingreep als qua locatie) voor de activiteit.
- Er sprake is van de belangen vermeld in art. 75, lid 4, sub a of genoemd in art. 2 van Vrijstellingsbesluit. Ontheffing kan worden verleend indien sprake is van 'dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale en economische aard en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten'.

Voor tabel 1- en/of tabel 2-soorten, de algemene en zogenoemde overige soorten, exclusief alle vogelsoorten, geldt de lichte toets; alleen de eerste criteria. Voor vogels geldt sinds 2009 een aangepaste toetsing, zie paragraaf 'Vogels'.

Voor het uitvoeren van werkzaamheden kan een ontheffing bij tabel 3-soorten worden aangevraagd, mits onderzoek heeft aangetoond dat de ingreep geen afbreuk doet aan de duurzame staat van instandhouding van de getroffen soorten, er een dwingende reden van groot openbaar belang is en compenserende en/of mitigerende maatregelen worden getroffen.

Indien de gunstige staat van bedreigde soorten of beschermde soorten in het geding is, moeten maatregelen worden genomen om de instandhouding te garanderen. Dit kan aan de hand van mitigerende (verzachtende) of compenserende maatregelen. Of en welke maatregelen nodig zijn, kan de minister van LNV aangeven in de voorschriften bij de ontheffing.

Vogels

Voor vogels geldt dat alleen een ontheffing wordt verleend voor een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Deze belangen zijn a) bescherming van flora en fauna, b) veiligheid van het luchtverkeer en c) volksgezondheid of openbare veiligheid.

De Flora- en faunawet kent geen broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen (nesten) van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent, of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De meeste vogels maken echter elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten is buiten het broedseizoen geen ontheffing nodig.

Voor de volgende categorie nesten gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet jaarrond.

- Categorie 1: Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als net, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
- Categorie 2: Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing en biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
- Categorie 3: Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
- Categorie 4: Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of in staat zijn om een nest te bouwen.

De navolgende categorie nesten wordt gevormd door categorie 5. Dit zijn nesten die buiten het broedseizoen niet zijn beschermd maar wel extra onderzoek vragen. Categorie 5 soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

- Categorie 5: Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Als een jaarrond beschermd nest is aangetroffen en deze door de ingreep zal verdwijnen is altijd een omgevingscheck nodig. Een deskundig moet dan vaststellen of er voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangen nest te vinden in de omgeving. Kan dit niet? Dan moet een alternatief nest worden aangeboden. Is dan niet mogelijk?

Dan moet u een ontheffing aanvragen. **Het is de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer om gemotiveerd en gedocumenteerd te bepalen of een ontheffing nodig is en dat dit is gebaseerd op de feitelijke ecologische omstandigheden van de betreffende soort.** Als een ontheffing wordt verleend dan blijft gelden dat in de meeste gevallen buiten het broedseizoen moet worden gewerkt.

Bijlage

4 Overzicht waargenomen flora en fauna

Samenvattende tabel waargenomen flora en fauna ter plaatse van het plangebied.

Soortnaam	Wetenschappelijke naam	Beschermde status Ffw	Rode lijst
Flora			
Zwarte els	<i>Quercus robur</i>	-	-
Zomereik	<i>Alnus glutinosa</i>	-	-
Duizendblad	<i>Achillea millefolium</i>	-	-
Akkermelkdistel	<i>Sonchus arvensis</i>	-	-
Jacobskruid	<i>Jacobaea vulgaris subsp. vulgaris</i>	-	-
Gewoon biggenkruid	<i>Hypochaeris radicata</i>	-	-
Melganzevoet	<i>Chenopodium album</i>	-	-
Robertskruid	<i>Geranium robertianum</i>	-	-
Paardenbloem	<i>Taraxacum officinale</i>	-	-
Klein kruiskruid	<i>Senecio vulgaris</i>	-	-
Witte klaver	<i>Trifolium repens</i>	-	-
Vogelmuur	<i>Stellaria media</i>	-	-
Vlasbekje	<i>Linaria vulgaris</i>	-	-
Vingerhoedskruid	<i>Digitalis purpurea</i>	-	-
Madelief	<i>Bellis perennis</i>	-	-
Gewone braam	<i>Rubus fruticosus</i>	-	-
Welriekende salomszegel	<i>Polygonatum odoratum</i>	-	-
Bijvoet	<i>Artemisia vulgaris</i>	-	-
Haagwinde	<i>Convolvulus sepium</i>	-	-
Koninginnekruid	<i>Eupatorium cannabinum</i>	-	-
Ridderzuring	<i>Rumex obtusifolius</i>	-	-
Rode klaver	<i>Trifolium pratense</i>	-	-
Rolklaver	<i>Lotus corniculatus</i>	-	-
Amfibieën			
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	Tabel 1	-
Grondgebonden zoogdieren			
Damhert	<i>Dama dama</i>	Tabel 2	X
Vleermuizen			
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Tabel 3, bijlage IV HR	-
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>	Tabel 3, bijlage IV HR	-
Overige fauna			
Paardenbijter	<i>Aeshna mixta</i>	-	-
Klein koolwitje	<i>Pieris rapae</i>	-	-
Koollangpootmug	<i>Tipula oleracea</i>	-	-

- Niet beschermd volgens Flora- en faunawet en niet opgenomen op Rode Lijst

X Opgenomen op Rode Lijstsoort

Vervolg samenvattende tabel waargenomen flora en fauna ter plaatse van het plangebied.

Soortnaam	Wetenschappelijke naam	Beschermde status Ffw	Rode lijst
Vogels			
<u>Overvliegend</u>			
Gaai	<i>Garrulus glandarius</i>	Vogels	-
Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>	Vogels, categorie 5	-
Witte kwikstaart	<i>Motacilla alba</i>	Vogels	-
<u>Ter plaatse</u>			
Boerenwaluw	<i>Hirundo rustica spp. rustica</i>	Vogels, categorie 5	X
Ekster	<i>Pica pica</i>	Vogels, categorie 5	-
Huisemus	<i>Passer domesticus ssp. domesticus</i>	Vogels, categorie 2	X
Huiswaluw	<i>Delichon urbicum spp. urbicum</i>	Vogels, categorie 5	X
Koolmees	<i>Parus major</i>	Vogels, categorie 5	-
Merel	<i>Turdus merula</i>	Vogels	-
Pimpelmees	<i>Cyanistes caeruleus</i>	Vogels, categorie 5	-
Putter	<i>Carduelis carduelis</i>	Vogels	-
Roodborst	<i>Erithacus rubecula</i>	Vogels	-
Winterkoning	<i>Troglodytes troglodytes</i>	Vogels	-

- Niet beschermd volgens Flora- en faunawet en niet opgenomen op Rode Lijst

X Opgenomen op Rode Lijstsoort

Bijlage

5 Overzichtskaat waargenomen vleermuizen